

Kansantajuista etnologiaa.

Hyvä Tuomas. Kansankulttuuria. Toim. LAURI HAKULINEN. K. J. Gummerus Oy. Jyväskylä 1938. 178 s. Hinta nid. 25 mk.

»Hyvä Tuomas» on suurelle yleisölle tarkoitettu julkaisu, joka sisältää helposti luettavia kirjoitelmia etnologisen tutkimustyön eri aloilta. Vaikka kirjoitelmien tyyli onkin kevyt, ne siitä huolimatta perustuvat tieteelliselle pohjalle ja ovat sellaisina omiaan herättämään mielenkiintoa ja välittämään todellista tietoa näitä asioita harrastavalle lukijalle.

Kirjan alussa E. A. VIRTANEN kertoo joulunvietosta ja siihen liittyvistä taioista, tavoista ja uskomuksista. MARTTI HAAVIO esittelee »Sala-peräistä väkeä»-nimisessä kirjoituksessa tontut, nuo vanhat, uskolliset talon hyvinvoinnin ylläpitäjät ja varallisuuden kartuttajat. »Pyhät on pihlajat pihalla» taas antaa tietoja pihlajan merkityksestä kansanuskumuksissa ja uuden, mielenkiintoisen selityksen niihin Kalevalan häärunojen säkeisiin, joihin esityksen nimi viittaa. ELSA ENÄJÄRVI-HAAVIO opettaa lukijaa »ymmärtämään leikkiä», osoittaa sen pohjan vakavuuden, jolle useat hänen selostamistaan kansanomaisista joululeikeistä perustuvat. VEIKKO RUOPILAN kirjoitus käsittelee itäisen ja läntisen Suomen kansankulttuurin eroavuuksia. TYYNI VAHTER kertoo Suomen eri osien kansanomaisessa ruokataloudessa ilmenevistä eroista. LAURI HAKULISEN »Ei suul vallan syärä, sil puhutaan kans» esittelee erittäin hausalla tavalla Varsinais-Suomesta kerättyjä sananparsia. »Sanat on kaikki sarvipäitä» on kirjoitelma kielitieteen maallikkoa kiinnostavimmalta alalta; siinä annetaan etymologisia tietoja eräistä kielemme sanoista. KUSTAA VILKUNAN »Leppäpirkko ja Suomen naispyhimykset», joka käsittelee otsikossa mainitun pienen hyönteisen nimityksiä suomalais-virolais-liiviläisellä alueella, osoittaa mielenkiintoa herättävällä tavalla, miten näennäisesti vähäpätöisilläkin seikoilla saattaa kulttuurin ilmiöiden tutkimisessa olla huomattava merkitys. MARTTI RAPOLAN arvokas kirjoitus »Kielen henkistyminen» selvittää runsain esimerkein kielen kehittymistä kulttuurin tarpeitten mukaan, mm. merkitysten kehitystä konkreettisesta abstraktiseen. Lopuksi E. AALTOSEN »Kylä miehen voittaa, pitäjäs kylän hyvänki» antaa ennen kirjallisuudessa käsittelemättömiäkin tietoja Suomen kansanomaisesta »osuustoiminnasta», vanhasta lahkolaitoksesta.

Sekä kirjoittajien että kirjoitusten luettelo osoittaa, että »Hyvä Tuomas» oivallisesti täyttää tehtävänsä tuomalla laajoihin piireihin asiallisia tietoja niistä tehtävistä, joiden parissa kansallisten tieteittemme, kansatieteen ja kansantietouden sekä kielitieteen tutkijat työskentelevät. Kun tämä vielä tapahtuu viehättävässä muodossa, on täysi syy iloita kirjan ilmestymisestä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansantietousarkiston ja Sanakirjasäätiön lukuisat innokkaat avustajat eri puolilla maamme, joiden keskuuteen »Hyvä Tuomas» tulee runsaasti leviämään, varmaankin ovat hyvillään nähdessään, millä tavalla heidän yhteiseen kekkoon kantamiaan korsia käytetään tärkeään rakennustyöhön.

Kirja on erittäin runsaasti ja monipuolisesti kuvitettu, parissa kirjoituksessa on lisäksi kartoin valaistu esitystä. Ulkoasu on hauska, vaikka kansilehti ei ehkä ole aivan sisällyksen laadun mukainen; nyt saattaisi ensi näkemältä otaksua, että kysymyksessä on jokin lasten joulukirja.

J. H:la.